

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának
és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-4476/2022. számú ügyben
egy gazdasági társaság hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj
fizetésével kapcsolatban

Előadó: dr. Szamek Gabriella

Érintett szerv: BMH Nonprofit Kft.

2022.

**Az alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó
helyettesének
Közös jelentése
az AJB-4476/2022. számú ügyben**

Előadó: dr. Szamek Gabriella

Az eljárás megindulása

A panaszos gazdasági társaság képviselője azért fordult a Hivatalunkhoz, hogy állásfoglalást kérjen ügyében. Előadta, hogy egy könyveléssel foglalkozó betéti társaságot képvisel, amely 1996-ban történt megalakulása óta a jelenlegi székhelyén található, ennek ellenére a 2021. évben kapott először hulladékgazdálkodási – hulladékelszállítási számlát. A székhelyként megadott ingatlan tulajdonosai a társaság tagjai, természetes személyek, és mint ilyenek, a hulladékelszállítási számlákat az adott ingatlant illetően mindig határidőben megfizették. Véleménye szerint a gazdasági társaságot nem terheli hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjfizetési kötelezettség ugyanazon ingatlan vonatkozásában.

A panasz alapján felmerült a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye, a tisztességes eljáráshoz való jog és az egészséges környezethez való jog sérelmének gyanúja, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § (1) bekezdése és 20. § (1) bekezdése alapján a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesemmel közös vizsgálatot indítottunk, melynek során megkerestük az érintett közszolgáltatót.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” [Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikk (1) bekezdés];
- Testi és lelki egészséghez való jog: „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.” E jog „érvényesülését Magyarország [...] a környezet védelmének biztosításával segíti elő.” [XX. cikk (1) és (2) bekezdés];
- Egészséges környezethez való jog: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” [XXI. cikk (1) bekezdés];
- Tisztességes eljáráshoz való jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.” [XXIV. cikk (1)];

Alkalmazott jogszabályok

- A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Ht.)
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.)
- A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.)

- A települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló 64/2008. (III.28.) Korm. rendelet (továbbiakban: 64/2008. Korm. rendelet)
- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről szóló 13/2017. (VI.12.) EMMI rendelet (továbbiakban: EMMI rendelet)
- Onga Város Önkormányzat Képviselő-testülete 8/2016. (VI.28.) önkormányzati rendelete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról (továbbiakban: Ör.)

A megállapított tényállás

A beadvány, valamint a megkeresésre érkezett válasz alapján az alábbi tényállást állapítottuk meg:

1. A panaszos Bt. 2021. július 26. napján kapta kézhez a 2021. év első, illetve második negyedévére vonatkozó, a hulladékelszállítás díját tartalmazó számláját. Bár a Bt.-t 1996-ban alapították, a székhelye azóta változatlan, mégis csak ekkor kapott először hulladékelszállításról számlát. A székhelyül szolgáló ingatlanban a társaság tagjai mint természetes személyek, rendelkeznek tulajdonjoggal. Az ingatlan vonatkozásában a természetes személyek a hulladékelszállítási díjat rendszerben megfizették, tartozásuk nem volt. A Bt. részére érkezett számlák jogalapját és összegét a panaszos vitatta, tekintettel arra, hogy mint az ingatlan tulajdonosai, természetes személyek a hulladékelszállítással kapcsolatban felmerülő költségeket minden alkalommal, határidőn belül teljesítették, a közszolgáltatóval együttműködtek. Ezt bejelentette a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Nonprofit Kft. (továbbiakban: BMH) részére, kérve, hogy a BMH jelölje meg azon jogszabályi rendelkezést, amelyre tekintettel a társaságot fizetési kötelezettség terheli.

2. A BMH tájékoztatta a panaszost, hogy a közhiteles cégnyilvántartás alapján az ingatlan 1996. szeptember 15. naptól a Bt. székhelyeként szerepel. A díjfizetési kötelezettség a levélben hivatkozott jogszabályi rendelkezések¹ értelmében áll fenn, magánszemélyeknek, valamint gazdálkodó szervezetnek külön-külön 1-1 db 120 L-es hulladéktároló edény használata kötelező. Az érintett ingatlan esetében a rendelkezésre állás megtörtént. Közegészségügyi szempontból a hulladéktároló edény ürítése heti egy alkalommal kötelező. Kifejtette, hogy számlázásra az NHKV Zrt. jogosult. Jelezte, hogy a Ht. alapján ingatlanhasználónak minősül az ingatlan birtokosa, tulajdonosa, vagyonkezelője, valamint a társasház és a lakásszövetkezet, aki (amely) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás igénybevételére köteles és akinek (amelynek) a közszolgáltató rendelkezésére áll. Az ingatlanhasználó a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásáért hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat fizet a jogszabályoknak megfelelően. E szerződést a Ptk. szabályai értelmében jogszabály hozza létre. Jelezte, hogy a települési hulladékgazdálkodási közszolgáltatás különbözik más közszolgáltatások igénybevételétől, mert e közszolgáltatás igénybevétele környezetvédelmi és közegészségügyi közérdekből kötelező, továbbá a közszolgáltatónak szolgáltatási kötelezettsége van akkor is, ha az ingatlanhasználó nem fizeti meg a közszolgáltatási díjat. Kiemelte, hogy a jogszabályok szerint nincs lehetőség arra, hogy a fogyasztó válasszon a szolgáltatás igénybevétele vagy elutasítása között, ahogy arra sem, hogy az ürítési gyakoriságot magára vonatkozóan, a jogszabályokkal ellentétes módon meghatározza. A tárolóedény hiánya, valamint az ingatlan elé történő kihelyezésének elmulasztása nem mentesít a díjfizetési kötelezettség alól. Gazdálkodó szervezetnek a hulladéktároló edényt kereskedelmi forgalomból szükséges beszerezni. Közszolgáltatási szerződés ráutaló magatartással jön létre, ha a közszolgáltató a szolgáltatás teljesítését felajánlja,

¹ Ctv. 7. § (1)-(4) bek., 22. § (1)-(2) bek.; Ht. 2. § (1) bek. 27., 32., 34. pontjai, 38. § (1)-(2) bek.; EMMI rendelet 4. § (1) bek., 1. melléklet; Ptk. 6:2 § (3) bek., 6:71 § (1), 6:256 § (1) bek.; 64/2008. Korm. rendelet 6. § (1)-(2) bek.; Ör. 4. § (1) bek., 9. § (1) és (4) bek.

az ingatlanhasználó rendelkezésére áll. Rendelkezésre állásnak minősül, ha a közszolgáltató a közszolgáltatásba bevont szállítóeszközével a településen irányadó járatterv szerint az ingatlanhasználó ingatlanát érinti (gyűjtőponton is), illetve a szolgáltatását felajánlja. A szolgáltatás felajánlása kétségkívül megállapítható, ha bármely szomszédos ingatlan a közszolgáltatásba már bekapcsolódott.

3. A tájékoztatásra kelt válaszlevelében a panaszos kifejtette, hogy véleménye szerint az ingatlanhasználó esetében a törvény vagylagos felsorolást alkalmaz, erre tekintettel a közszolgáltató az ingatlan tulajdonosának vagy birtokosának jogosult a díjat kiszámlázni, nem mindkettőjüknek. Mivel a társaság székhelyét képező ingatlan az Ö és házastársa mint magánszemélyek tulajdonában áll és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat késedelem nélkül megfizetik, így a közszolgáltató nem jogosult a társaságtól mint birtokostól külön is követelni. Fenntartotta, hogy vitatja a számlákat, azok sztornózását kérte.

4. A BMH válaszában jelezte, hogy közszolgáltatás igénybevételére kötelezett ingatlanhasználónak minősül az önkormányzat közigazgatási területén található ingatlantulajdonos, továbbá az a jogi vagy természetes személy, aki vagy amely az ingatlan tulajdonosával kötött megállapodás alapján az ingatlan vagyongazdálkodója, használója, valamint az ingatlant ténylegesen és tartósan birtokló személy, a birtoklás jogcímétől függetlenül. Az előírások alapján pedig attól függetlenül, hogy a cégszerű jelenlétből milyen mennyiségű hulladék keletkezik, kötelező annak külön gyűjtése, és erre a közszolgáltatás igénybevétele.

5. Megkeresésünkre a BMH a panaszosnak is kifejtett jogszabályokra hivatkozva, azokból levezetve indokolta a Bt. hulladékgazdálkodási díjfizetési kötelezettségét. Válaszában kiemelte, hogy 2018. január 1-je óta látja el az érintett területen a közszolgáltatást, a panaszos Bt. székhelye a cégnyilvántartás szerint 1996. szeptember 15-e óta a kérdéses ingatlan, így a BMH a panaszosra nézve kedvezően járt el, amikor a szolgáltatás kezdő időpontját 2021. január 1-jével rögzítette a minimális, 1 db 120 literes edény használatával. A szolgáltatás kezdő időpontjáról (2021. január 1.) a panaszost is tájékoztatták a 2021. május 19-én kelt levelükben, amelyben arra is felhívták a panaszos figyelmét, hogy amennyiben az érintett ingatlan esetében a hatályos helyi önkormányzati rendelet értelmében mentesülnek a díjfizetési kötelezettség alól, illetve a bérleti szerződésben a közszolgáltatási díjat megfizetik, azt a BMH részére hitelt érdemlő módon igazolják. A BMH tájékoztatott továbbá a vizsgálat során az Ör. vonatkozó rendelkezéseinek módosításáról.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, *közszolgáltatást végző szerv* tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése határozza meg a *hatóság fogalmi körébe tartozó szervezeteket*. E szervezetek közé tartozik a közszolgáltatást végző szerv is. A *közszolgáltatást végző szerv fogalmi meghatározását* a (2) bekezdés tartalmazza. Ennek értelmében közszolgáltatást végző szerv – függetlenül attól, hogy milyen szervezeti formában működik – az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában *közreműködő* szerv, a közüzemi szolgáltató, az egyetemes szolgáltató, az állami vagy európai uniós támogatás nyújtásában vagy

közvetítésében közreműködő szervezet, a jogszabályban közszolgáltatásként megjelölt tevékenységet végző szervezet, valamint a jogszabályban előírt, kötelezően igénybeveendő szolgáltatást nyújtó szervezet. A közszolgáltatást végző szerv kizárólag *e tevékenységével összefüggésben* vizsgálható.

A gazdasági társaság által benyújtott panaszbeadványt illetően az alapvető jogok biztosának hatásköre tekintetében irányadó az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése, amely szerint „A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

II. Az alapjogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az állampolgári jogok országgyűlési biztosa következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

Követve a fenti gyakorlatot, amíg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontot nem fogalmaz meg, *eljárásunk során irányadónak tekintjük a testület eddigi megállapításait.* Az Alkotmánybíróság is – a 22/2012. (V.11.) AB határozatában – arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

A 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában pedig az Alkotmánybíróság kiemelte, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel mondta ki, hogy „az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának léalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján *Magyarország független, demokratikus jogállam.* Az Alkotmánybíróság már működése első éveiben elvi élel megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság.* A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.² Az irányadó alkotmánybírósági tézis szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben,* a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.³

² 3106/2013.(V. 17.) AB határozat 8. bekezdés

³ 13/2013.(VI. 17.) AB határozat 46. bekezdés

Az Alkotmánybíróság több határozatában is megállapította, hogy az állam csak akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el.⁴ Az Alkotmánybíróság azt is vizsgálta, hogy a korlátozás valóban képes-e szolgálni a legitim jogalkotói célt. A cél és az eszköz közötti összefüggés fennállása elengedhetetlen ahhoz, hogy a jogszabály ne legyen önkényes, hiszen az önkényesség biztosan sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamisághoz fűződő jogbiztonság tételét.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az alapjog-korlátozás alkotmányosságának feltétele, hogy *a szükségesség, alkalmasság és arányosság követelménye együttesen fennálljon.*

Az alapvető jog korlátozása csak ultima ratio, végső eszköz a jogalkotó kezében céljai eléréséhez: *„Egy alapvető jog korlátozásának alkotmányosságához azonban nem elég, hogy egy másik alapvető jog és szabadság érvényesítése és védelme érdekében történik. Az állam csak akkor nyúlhat az alapvető jog korlátozásának végső eszközéhez, ha a másik jog védelme vagy érvényesülése semmilyen más módon nem érhető el, és a korlátozás csak olyan mértékű lehet, amennyi ehhez feltétlenül szükséges.”*⁵

E követelmény az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint azt kívánja meg, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak⁶.

2. Az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdése alapján mindenkinek *joga van a testi és lelki egészséghez*, ennek az alapvető jognak az érvényesülését pedig Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő. Az Alkotmánybíróság a testi és lelki egészség kifejezést a WHO alkotmányában szereplő definícióval összhangban – a 43/2005. (XI. 14.) határozatában – olyan testi és szellemi állapotnak tekinti, *„amely lehetővé teszi a társadalomban való minél hosszabb és testi-lelki gondoktól mentes életet”*. Az egészséghez való jog szélesebb jelentéssel bír annál, minthogy csupán az egészségügyi ellátáshoz való jogra vonatkozzék, így magában foglalja az olyan intézkedések és körülmények alkotmányos védelmét is, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén a társadalomban ténylegesen minél hosszabb ideig testi és lelki gondoktól mentes életet élhessen. Az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog tartalmát, és mindezekre az értelmezésekre álláspontunk szerint – függetlenül attól, hogy a „legmagasabb szintű” jelző az Alaptörvényben már nem kapott helyet – továbbra is lehet hivatkozni,⁷ tekintettel arra is, hogy az Alkotmánybíróság a 3132/2013. AB határozatában rögzítette: az Alaptörvény XX. cikke és a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 70/D. §-a tartalmában megegyezik, és – figyelemmel a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban kialakított kritériumokra – megállapította, hogy a korábbi Alkotmány 70/D. §-ához fűzött gyakorlata, a korábbi érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések a továbbiakban is irányadóak.⁸ Az Alaptörvény egyes alapvető jogokat tartalmazó rendelkezései között elvi jelleggel rögzíti az emberi méltóság sérthetlenségét, amely valamennyi alapvető jog értelmezésére kihatóan hangsúlyosan, külön is kifejezi az emberi méltóság lényeges tartalmának érinthetlenségét, ennek megfelelően továbbra is fenntartható az egészséghez való jog korábbi alkotmánybírósági értelmezése.⁹ Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az egészséghez való

⁴ 35/2015.(XII. 16.) AB határozat 26. bekezdés

⁵ 3/2014. (I. 21.) AB határozat 61. bekezdés

⁶ 38/2012. (XI. 14.) AB határozat 84. bekezdés

⁷ 56/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 260, 270., 37/2000. (X. 31.) AB határozat, ABH 2000, 293, 297

⁸ 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat 57. bekezdés, 3292/2017. (XI. 20) AB határozat 18. bekezdés

⁹ 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat 60. bekezdés

alapjog alanyi oldala szoros összefüggésben áll az emberi méltóság védelméhez fűződő alapjogra visszavezethető, a személyiség testi-lelki integritáshoz való jogával.¹⁰ Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme – a harmadik generációs jogok sorsát osztva – az orvostudomány elért szintje, műszaki, technikai szempontok mellett szükségképpen a nemzetgazdaság teherbíró képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodik. Olyan gazdasági és jogi környezet kialakítására irányul, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, amely tehát az ember egészségének megőrzését szolgálja.¹¹ Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje. Az egészséghez való jog ebben az összefüggésben az állammal szemben kikényszeríthető alapjogként nem értelmezhető.¹² *Az egészséghez való jog tehát önmagában alanyi jogként értelmezhetetlen, az Alaptörvénybe foglalt állami kötelezettségként fogalmazódik meg, amely magában foglalja azt a kötelezettséget is, hogy a törvényhozó a testi és lelki egészség bizonyos területein alanyi jogokat határozzon meg.*

3. Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése alapján „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

Az Alkotmánybíróság megállapította,¹³ hogy az állam köteles az egészséges környezethez való jog megvalósítását szolgáló sajátos intézmények kialakítására és működtetésére. Megállapította továbbá, hogy sem a szóhasználat (az „egészséges környezethez” való jog), sem az állami környezetvédelmi feladat beágyazása az egészséghez való jog megvalósításának eszközei közé nem értelmezhető a környezethez való jog korlátozásaként. Az állam kötelességeinek magukban kell foglalniuk az élet természeti alapjainak védelmét, és ki kell terjedniük a véges javakkal való gazdálkodás intézményeinek kiépítésére.

Az alapjogok objektív, intézményes védelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította¹⁴, hogy ennek köre túlmehet azon a védelmen, amelyet ugyanazon alapjog alanyi jogként nyújt. Ez az objektív védelem nemcsak szélesebb, de minőségileg is más, mint az egyéni alanyi jogok védelmének összeadása. Az élethez való jog vonatkozásában például az állam objektív, intézményvédelmi kötelessége az emberi életre általában – az emberi életre mint értékre – is kiterjed; s ebbe beletartozik a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása is.

Az Alkotmánybíróság megállapította¹⁵ továbbá, hogy a *környezethez való jog* jelenlegi formájában nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat vagy államcél, amelynek megvalósítási eszközeit az állam szabadon választhatja meg, hanem elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz *olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó*. Így az e joggal kapcsolatos kérdéseket túlnyomórészt az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról kell vizsgálni, nem pedig az egyes embereket a konkrét helyzetben megillető jogosultságok oldaláról. Mindez az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.

Az Alkotmánybíróság fenti határozata szerint az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani hagyja, vagy a romlás kockázatát megengedje. A

¹⁰ 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat 59. bekezdés, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat 90- 91. bekezdés, 3114/2016. (VI. 10.) AB határozat 49. bekezdés, 3292/2017. (XI. 20) AB határozat 20. bekezdés

¹¹ 3292/2017. (XI. 20) AB határozat 19. bekezdés

¹² 3292/2017. (XI. 20) AB határozat 20. bekezdés

¹³ 28/2017.(X. 25.) AB határozat

¹⁴ 16/2015.(VI. 5.) AB határozat, 17/2018.(X. 10.) AB határozat

¹⁵ 16/2015.(VI. 5.) AB határozat, 28/2017.(X. 25.) AB határozat

környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.

A környezethez való jog alkotmányos érvényesítése megköveteli azt, hogy az állam – amíg jogi védelem egyáltalán szükséges – az elért védelmi szinttől csakis olyan feltételekkel léphessen vissza, amikor alanyi alapjog korlátozásának is helye lenne. A környezethez való jog érvényesítése a védelem elért szintjének fenntartásán belül azt is megkívánja, hogy az állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé. Ettől a követelménytől is csak elkerülhetetlen szükségesség esetén, és csak arányosan lehet eltérni¹⁶.

Az Alkotmánybíróság a 3068/2013. (III. 14.) AB határozatában megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők”¹⁷.

Az idézett rendelkezések alapján az Alaptörvény nem csupán megőrizte az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog védettségi szintjét, hanem az Alkotmányhoz képest e tárgykörben lényegesen bővebb rendelkezéseket is tartalmaz. Az Alaptörvény ezáltal az Alkotmány és az Alkotmánybíróság környezetvédelmi értékrendjét és szemléletét tovább is fejlesztette.¹⁸

4. Az Alaptörvény XXIV. cikke rögzíti a *tisztességes eljáráshoz való alapvető jogot*. Az Alkotmánybíróság már többször foglalkozott a tisztességes eljáráshoz való jog értelmezésével, ezzel kapcsolatosan kifejtette, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, a személyére vonatkozó iratokba betekintsen, és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják.¹⁹ A tisztességes eljárás olyan minőségként került megállapításra az Alkotmánybíróság gyakorlatában, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan”, vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”.²⁰ Összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen.²¹ A tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye.²²

III. A vizsgálat érdemében

1. A hulladékgazdálkodás és az egészséges környezethez való jog

1.1. A jövő nemzedékek szószólójának elvi állásfoglalása a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás működési problémáiról²³ aláhúzta, hogy a hulladékgazdálkodási rendszer is a

¹⁶ 16/2015.(VI. 5.) AB határozat 80. bekezdés, 110. bekezdés

¹⁷ 16/2015.(VI. 5.) AB határozat 46. bekezdés

¹⁸ 16/2015. (VI. 5.) AB határozat 91. bekezdés

¹⁹ 5/2018. (V. 17) AB határozat 14. bekezdés

²⁰ 3/2014. (I. 21.) AB határozat 59. bekezdés

²¹ 21/2016. (XI. 30.) AB határozat 37. bekezdés

²² 3/2014. (I. 21.) AB határozat 59. bekezdés

²³ A jövő nemzedékek szószólójának elvi állásfoglalása a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás működési problémáiról (a továbbiakban: Elvi állásfoglalás, elérhető:

https://www.ajbh.hu/documents/10180/2896961/a_hulladeggazdalkodasi_kozszolgaltatas_mukodesi_problemairol.pdf)

tágabb értelemben vett környezetvédelmi intézményrendszer része, amely egyben jelentős mértékben közegészségügyi célokat is szolgál.²⁴ Az Alkotmánybíróság a 28/2017. (X. 25.) határozatában ismételten kifejtette, hogy a nemzet közös örökségének védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelezettsége. A védelmet olyan módon kell biztosítani, hogy az a jövő nemzedékek életésélyeit biztosítsa és a visszalépés tilalmának általánosan elfogadott elvéből következően semmiképpen se rontsa. A jövő nemzedékek érdekeinek védelmében a jelen generációt „három fő kötelezettség terheli: a választás lehetőségének megőrzése, a minőség megőrzése és a hozzáférés lehetőségének biztosítása.”²⁵

Az Alkotmánybíróság a 13/2018. (IX. 4.) határozatában azt is kiemelte, hogy az Alaptörvényben foglalt, az állampolgárokat terhelő, a természeti erőforrások megőrzésére vonatkozó kötelezettségből az az elvárás származik, hogy a fogyasztók a véges természeti erőforrásokat takarékos módon, azt nem pazarolva használják.²⁶ Csak egy olyan fenntartható hulladékgazdálkodási rendszer felelhet meg ezen elvárásoknak, amely az ellátásbiztonság mellett ösztönzi a megelőzést, az újrahasználatot és a hasznosítást, az elkülönített hulladékgyűjtést, alkalmas az illegális hulladéklerakás visszaszorítására, és amelyben a díjképzés révén a szennyező átlátható és követhető módon megfizeti szennyezésének költségeit.²⁷

1.2. Az ENSZ 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődési Céljai 12. célkitűzéseként nevesíti a fenntartható fogyasztás és termelés biztosítását. Az Elvi állásfoglalás azt is rögzítette, hogy mind a fenntartható fogyasztás, mind pedig a fenntartható termelés szempontjából kulcsfontosságú a hulladékok helyzetének kérdése.²⁸

A környezetjog „szennyező fizet” elvét az Egyesült Nemzetek Szövetsége 1992-es Környezet és Fejlődés Konferenciáján elfogadott Rio-i Nyilatkozat 16. elve határozza meg: „A nemzeti hatóságoknak törekedniük kell a környezeti költségek nemzetközi megosztásának és a gazdasági eszközök felhasználásának elősegítésére, számításba véve azt a megközelítést, hogy elvben a szennyezőnek kell viselnie a szennyezés költségét, tekintettel a közérdekre, és anélkül, hogy a nemzetközi kereskedelmi és befektetési folyamatokat eltorzítsák.”

A Kvt. 9. §-a ezt az elvet rögzíti, amikor úgy rendelkezik, hogy a környezethasználó az e törvényben meghatározott, valamint az e törvényben és más jogszabályokban szabályozott módon felelősséggel tartozik tevékenységének környezetre gyakorolt hatásaiért.

A Kvt. 101. § (1) bekezdése a környezetért való felelősség alaprendelkezését úgy állapítja meg, hogy a környezethasználó az e törvényben meghatározott és más jogszabályokban szabályozott módon büntetőjogi, polgári jogi és közigazgatási jogi felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért.

1.3. A hulladékgazdálkodás, ennek részeként a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás jogszabályokban meghatározott rendszere tehát az egészséges környezethez való jog érvényesülésének is egyik legalapvetőbb intézményvédelmi garanciája.²⁹ Egyfelől funkcionálisan valósítja meg és érvényesíti a környezet és az emberi egészség védelmét a hulladéktermelő környezetért való elsődleges felelősségén alapulóan. Másfelől pedig a

²⁴ Elvi állásfoglalás 7. oldal

²⁵ 28/2017. (X. 25.) AB határozat 33. bekezdés

²⁶ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat 71. bekezdés

²⁷ Elvi állásfoglalás 7. oldal

²⁸ Elvi állásfoglalás 8. oldal

²⁹ Az Alkotmánybíróság az 5/2021. (II. 9.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy különösen az Alaptörvény XX. és XXI. cikkeinek védelme és biztosítása érdekében sor kerülhet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, illetve az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésének megfelelően a hulladékon fennálló tulajdonjognak, s ebből következően a hulladékkal való rendelkezés jogának korlátozására is (28. bekezdés). Így tehát az Alkotmánybíróság is egyértelmű kapcsolatot lát a testi, lelki egészséghez és az egészséges környezethez való alapvető jogok érvényesülésének biztosítása és a hulladékkal kapcsolatos szabályzási rendszer között.

hulladékgazdálkodásnak a hulladékhierarchia szerinti prioritásokra felépülő rendszere a legjobb környezeti eredményt biztosító megoldásokat, a Ht. szerinti hasznosítási és ártalmatlanítási célkitűzéseket megvalósító, komplex és dinamikus struktúra működése révén közvetlenül is a gazdasági és környezetvédelmi értelemben vett fenntartható fejlődést szolgálja.

2. A Bt. hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjfizetése

2.1. A panaszos betéti társaság egy gazdasági társaság, amely a Ptk. rendelkezéseinek értelmében jogi személyiséggel³⁰ rendelkezik. Vagyis alapításakor a társaság tagjaitól elkülönült, önálló entitás jön létre. Elkülönült vagyonnal rendelkezik, jogokat szerezhethet, illetve kötelezettségek terhelik. E tekintetben irreleváns, hogy olyan kötelezettségről van-e szó, mely kötelezettség egyébként szintén terheli magánszemélyként valamely (vagy akár az összes) bel- és/vagy kültagját. Tehát önmagában az, hogy a Bt. székhelyén annak magánszemély ingatlan tulajdonos bel- és/vagy kültagja fizet hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat, automatikusan nem mentesíti a Bt.-t e fizetési kötelezettség alól. Ez nem jelenti a magánszemély kétszeres megterhelését, hiszen nem a magánszemély a kötelezett, hanem a gazdasági társaság, mely a tagok vagyonától elkülönült saját vagyonnal rendelkezik, e kötelezettségek kielégítése is ebből a vagyomból kell(ene), hogy megtörténjen.

2.2. A Ctv. 7. § (1) bekezdése szerint „*cég székhelye a cég bejegyzett irodája. A bejegyzett iroda a cég levelezési címe, az a hely, ahol a cég üzleti és hivatalos iratainak átvétele, érkeztetése, őrzése, rendelkezésre tartása, valamint ahol a külön jogszabályban meghatározott, a székhellyel összefüggő kötelezettségek teljesítése történik. A cégnek a székhelyét cégtáblával kell megjelölnie. A cég létesítő okirata úgy is rendelkezhet, hogy a cég székhelye egyben a központi ügyintézés (döntéshozatal) helye.*” A Ctv. 7. § (4) bekezdése rendelkezik arról, hogy a „*Cég székhelye, telephelye és fióktelepe olyan ingatlan lehet, amely a cég tulajdonát képezi, vagy amelynek használatára – ideértve a székhelyszolgáltatás útján biztosított székhelyhasználatot is – a cég jogosult.*” A cégnyilvántartás mint közhiteles nyilvántartás hitelesen tanúsítja az abban feltüntetett adatokat³¹, így a cégek székhelyét is.

2.3. A Ht. szerint hulladéktermelő az, akinek tevékenységeiből hulladék képződik (eredeti hulladéktermelő), vagy bárki, aki előkezelést, keverést vagy egyéb olyan kezelési műveletet végez, amely a hulladék jellegében vagy összetételében változást eredményez.³² Az ingatlanhasználó az ingatlan birtokosa, tulajdonosa, vagyonkezelője, valamint a társasház és a lakásszövetkezet, aki (amely) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás igénybevételére köteles és akinek (amelynek) a közszolgáltató rendelkezésére áll.³³

Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott már a közszolgáltatások kötelező igénybevételével, mindannyiszor megfelelőnek ítéelve meg e kötelezettséget³⁴, kifejtve többek között, hogy az ingatlanok tulajdonosai, bérlői – életszerű megítélés szerint – szükségképpen bocsátanak ki olyan háztartási szemetet, amely a környezetet veszélyeztetheti. Aligha képzelhető el, hogy a háztartás körül keletkezett mindenfajta szemetet természetes úton, környezeti szennyezés elkerülésével ártalmatlanítanak.³⁵ Azt is rögzítette az AB, hogy „a szervezett módon történő gondoskodás ugyanis az egyetlen hatásos módja a hulladéktermelők, a hulladékelszállításban és ártalmatlanításban érdekelt személyek és szervezetek önkényétől függő, rendezetlen hulladéklerakása megakadályozásának, továbbá az ebből eredő környezeti és

³⁰ Ptk. 3:88.§ (1) bek.

³¹ Ctv. 22. § (1) bek.

³² Ht. 2. § (1) bek. 32. pont

³³ Ht. 2. § (1) bek. 34. pont

³⁴ Lásd például: 1288/B/1996. AB határozat, ABH 2000, 829, 52/1998. (XI. 27.) AB határozat ABH 1998, 483, 399/B/2002 AB határozat ABH 2004, 1929.

³⁵ 52/2000. (XII. 18.) AB határozat ABH 2000, 504.

közegészségügyi ártalmak megelőzésének, kiküszöbölésének.”³⁶ Az tehát kifejezetten életszerű elgondolás, hogy az ingatlanhasználók – legyen az akár székhelyhasználatra jogosult cég – hulladékot termelnek, melynek szállításáról, kezeléséről, ártalmatlanításról szervezett formában gondoskodni kell. A megelőzés és az elővigyázatosság alapelvei is e megközelítést támasztják alá.

A Ht. szerint a gazdálkodó szervezet³⁷ ingatlanhasználó a háztartási hulladékhoz hasonló hulladék részét képező elkülönítetten gyűjtött hulladék kezeléséről gondoskodhat

- a) az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben vagy berendezéssel végzett előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás,
- b) a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása,
- c) a hulladék szállítónak történő átadása,
- d) a hulladék gyűjtőnek történő átadása,
- e) a hulladék közvetítőnek történő átadása,
- f) a hulladék kereskedőnek történő átadása,
- g) a hulladék közszolgáltatónak történő átadása – ideértve a hulladék hulladékgyűjtő ponton vagy hulladékgyűjtő udvarban történő átadásának esetét is –, vagy
- h) a hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadása útján.³⁸

Ha más lehetőséget nem választ, vagy e választását nem igazolja hitelt érdemlően, akkor a közszolgáltatás kötelező igénybevételének lehet helye. Amint a tényállásban is szerepel, a közszolgáltatási szerződés – eltérő rendelkezés hiányában – a jogszabályok alapján, azoknak megfelelően ráutaló magatartással jön létre, ha a közszolgáltató a szolgáltatás teljesítését felajánlja, az ingatlanhasználó rendelkezésére áll. Rendelkezésre állásnak minősül, ha a közszolgáltató a közszolgáltatásba bevont szállítóeszközzel a településen irányadó járatterv szerint az ingatlanhasználó ingatlanát érinti (gyűjtőponton is), illetve a szolgáltatását felajánlja. A szolgáltatás felajánlása kétségkívül megállapítható, ha bármely szomszédos ingatlan a közszolgáltatásba már bekapcsolódott. E mellett a közszolgáltató kötelezettségei közé tartozik az is, hogy közszolgáltatás kötelező igénybevételét ellenőrizze, az esetleges elmulasztókat pedig bevonja a szolgáltatás és így a díjfizetés körébe is.

2.4. A Ht. 35. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a települési önkormányzat rendeletben állapítja meg az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásának rendjét és módját, a közszolgáltató és az ingatlanhasználó ezzel összefüggő jogait és kötelezettségeit, valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés egyes tartalmi elemeit, illetve az e) pont szerint az ingatlanhasználót terhelő, miniszteri rendeletben nem szabályozott díjfizetési kötelezettséget, megfizetésének rendjét, az esetleges kedvezmények, továbbá az ingatlanhasználó részéről történő szüneteltetés eseteit.³⁹ Ez természetesen érintheti az ügyben is szereplő (ahhoz hasonló)

³⁶ 649/B/2004. ABH 2005,1258.

³⁷ Ht. 2. § (1) bek. 15. pont: „gazdálkodó szervezet: a polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározott gazdálkodó szervezet, ide nem értve azt a költségvetési szervet, amelyet az államháztartásról szóló törvény szerint közfeladat ellátására hoztak létre”

³⁸ Ht. 31. § (2) bek. valamint 39. § (3) bek.

³⁹ 35. § (1) bek.: „A települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben állapítja meg:
a) az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat tartalmát, a közszolgáltatási terület határait az Országos Hulladékgazdálkodási Közszolgáltatási Tervben foglaltakkal összhangban;
b) a közszolgáltató tagjai, illetve a közszolgáltatói alvállalkozó által végzett hulladékgazdálkodási tevékenységet, továbbá a tagoknak, illetve a közszolgáltatói alvállalkozónak a közszolgáltatás egészéhez viszonyított arányát, ha a közszolgáltatást a közszolgáltató több tagja, illetve közszolgáltatói alvállalkozó végzi;
c) az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat ellátásának rendjét és módját, a közszolgáltató és az ingatlanhasználó ezzel összefüggő jogait és kötelezettségeit, valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés egyes tartalmi elemeit;
d) az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat igénybevételének miniszteri rendeletben nem szabályozott módját és feltételeit;

gazdasági társaságok kötelezettségét: jelen esetben a panaszos gazdasági társaság egy könyveléssel foglalkozó Bt., ahol a képviselőre jogosult nyilatkozata szerint a székhelyen nem keletkezik további hulladék ahhoz képest, mint amit magánszemélyként, az ingatlanban élő tulajdonosokként termelnek. E kedvezmény vagy mentesség megadására, megítélésére, elbírálására, ellenőrzésére és szükség szerint szankcionálására az önkormányzatok jogosultak, egyben ezek kötelezettsége is.

E kötelezettségének eleget tett Onga város képviselő testülete, mikor megalkotta az Ör.-t. A kérdéses ügy keletkezésekor hatályos szöveg szerint: „Az ingatlanhasználó és a közszolgáltató közötti jogviszonyt vagy a közszolgáltatás igénybevételének ténye, vagy az a tény hozza létre, hogy a közszolgáltató a közszolgáltatást az ingatlanhasználó részére felajánlja, illetve a közszolgáltatás teljesítésére rendelkezésre áll. *Jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vonatkozásában a közszolgáltatás igénybevételét írásba kell foglalni.* A gazdasági tevékenységgel összefüggésben keletkezett háztartási hulladékhoz hasonló hulladék tekintetében külön szerződést kell kötni és külön közszolgáltatási díjat kell fizetni azoknak az ingatlanhasználóknak, akik a rendszeresen gyűjtésbe bevont ingatlanon gazdálkodási tevékenységet is folytatnak.”⁴⁰ Vagyis a közszolgáltatás igénybevételét írásba kell foglalni a jogi személyek esetében, mely momentum az ügyben elmaradt. Azonban a Ht. értelmében a (potenciális) hulladék birtokosának, jelen esetben gazdasági tevékenységet végzőnek kell a hulladékát kezelni és ezt megfelelően igazolni, vagyis a bejelentés/bejelentkezés a szolgáltató felé e szervezetek kötelezettsége, érdeke is.

A vizsgálat folyamán módosult az Ör. ügyre is vonatkozó rendelkezése, beiktatásra került a 6/A. § mely új szabályozást vezetett be, kezelve az ügyben is felmerült kérdéseket. E szerint: „(1) *Nem kötelező a hulladékkezelési közszolgáltatást külön igénybe venni és azért díjat fizetni azon gazdálkodó szervezet (gazdálkodó szervezet alatt értendő a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 396. § rendelkezésében felsoroltak) ingatlanhasználónak, akinek a székhelye, telephelye, fióktelepe azon lakóingatlanba került bejegyzésre, ahol tulajdonosa, ügyvezetője, illetve annak közeli hozzátartozója természetes személyként a közszolgáltatást igénybe veszi. Egy lakóingatlan kapcsán legfeljebb kettő gazdálkodó szervezet vonható ki így, a díjfizetési kötelezettség alól, amennyiben a gazdálkodó szervezet(ek) termelőddő háztartási hulladékhoz hasonló hulladéka a természetes személy ingatlanhasználó által termelt hulladék mennyiségével együtt sem haladja meg a természetes személy által igénybe vett közszolgáltatás mértékét, és a természetes személy ingatlanhasználó legalább 120 liter űrmértékű hulladékgyűjtő edény közszolgáltatási díját fizeti vagy vállalja megfizetni.*

(2) *Amennyiben természetes személy ingatlanhasználó 60 liter űrmértékű gyűjtőedény után fizeti a közszolgáltatás díját és a természetes személy ingatlanhasználó egyben az általa használt ingatlanban székhellyel, telephellyel, fiókteleppel rendelkező olyan gazdálkodó szervezet tulajdonosa, ügyvezetője, mely gazdálkodó szervezet alkalmazottal nem rendelkezik és az ingatlanon más gazdálkodó székhelye telephelye, fióktelepe nem került bejegyzésre, abban az*

e) az ingatlanhasználót terhelő, miniszteri rendeletben nem szabályozott díjfizetési kötelezettséget, megfizetésének rendjét, az esetleges kedvezmények, továbbá az ingatlanhasználó részéről történő szüneteltetés eseteit;

f) az üdülőingatlanokra vonatkozó sajátos szabályokat;

g) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységgel összefüggő közszolgáltatási díj beszedésével kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettség, valamint ügyfélszolgálati feladatok ellátásához szükséges személyes adatok (a természetes személyazonosító adatok, valamint a lakcím) kezelésére vonatkozó további rendelkezéseket;

h) az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges helyi intézkedések körét.”

Ht. 88. § (4) bek.: „Felhatalmazást kap a települési önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben állapítsa meg:

a) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának és igénybevételének szabályait, illetve a 35. §-ban foglalt rendelkezések érvényesítéséhez szükséges szabályokat;”

⁴⁰ Ör. 4. § (1)-(2) bekezdés

esetben a 6/A. § (1) bekezdésben szabályozottakon túlmenően az ingatlanhasználó gazdálkodó szervezetnek sem kötelező a közszolgáltatás igénybe vétele.

(3) Ha a gazdálkodó szervezet székhelye, vagy telephelye más gazdálkodó szervezet ingatlanhasználó tulajdonában, használatában álló ingatlanban van – feltéve, hogy az ingatlanhasználó az ingatlanon keletkező összes háztartási hulladékhoz hasonló hulladék mennyiségnek megfelelő mennyiségre kötött közszolgáltatási szerződéssel már rendelkezik és ezután a közszolgáltatási díjat meg is fizeti – a gazdálkodó szervezetnek a közszolgáltatást nem kötelező külön is igénybe vennie. Erről mind a gazdálkodó szervezetnek, mind pedig az ingatlan tulajdonosának, használójának magánokiratba foglalva köteles nyilatkoznia, mely alapján a közszolgáltató felé a jegyző igazolást állít ki.

(4) A díjfizetés 6/A. § (1)-(2)-(3) bekezdéseiben történő mentesítéséhez az önkormányzat jegyzője állít ki igazolást, mely igazolás birtokában a gazdálkodó szervezetnek kell kezdeményezni a közszolgáltató felé a díjfizetés alóli mentesítést. A kiállított igazolást a gazdálkodó szervezet az érvényesítés évét megelőző év december 1. illetve december 31. napja között kell, hogy benyújtsa igazolható módon a közszolgáltató felé. Amennyiben az ingatlanhasználat a gazdálkodó szerv részéről a szolgáltatási területen év közben kezdődik, illetve fejeződik be, abban az esetben a bekövetkezés tényétől számított 15 napon belül köteles ezt az ingatlanhasználó gazdálkodó szervezet igazolni a közszolgáltató felé. A mentesítés legkorábbi időpontja a jegyzői igazolás közszolgáltatóhoz történő benyújtásának a napja. (5) Választása szerint nem terheli külön díjfizetési kötelezettség azon gazdálkodó szervezet ingatlanhasználót, aki székhelyén a cég levelezésének bonyolításán kívül más tevékenységet nem végez és közhitelű nyilvántartásban a cég adatai között a székhelytől eltérő központi ügyintézési cím is feltüntetésre kerül, melyen a tényleges tevékenységét végzi. A székhelytől eltérő központi ügyintézési cím közhitelű nyilvántartási dokumentummal alátámasztott igazolással a gazdálkodó szervezet közvetlenül kérelmezheti a közszolgáltató felé a díjfizetés alóli mentesítést, mely mentesítés legkorábban a hiánytalan kérelem beérkezését követő naptól hatályos.”⁴¹

Összegzés

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás szerves részét képezi a környezet védelmére létrejött rendszernek, egyben komoly közegészségügyi vonatkozásai is vannak. A testi és lelki egészséghez, az egészséges környezethez való alapvető jogokat csak egy stabil, kiegyensúlyozottan és fenntarthatóan működő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer szolgálja.

A gazdálkodó szervezetek esetében is okkal feltehető, hogy keletkezik hulladék, ezért e hulladékok elszállításáról, kezeléséről, ártalmatlanításáról megfelelően gondoskodni kell. Az ehhez kapcsolódó részletszabályokat, mentesüléseket, mentesítéseket az önkormányzati rendeletekben szükséges szabályozni.

Az Ör. alapján a Bt. vonatkozásában a közszolgáltatási szerződés szükséges írásba foglalása elmaradt, ahogy annak igazolása is, hogy milyen módon, hogyan kezeli a gazdálkodó szervezet a potenciálisan keletkező hulladékát. Fontos megjegyezni, hogy a közszolgáltató ráutaló magatartása a rendelkezésre állásról jelen esetben ennek megfelelően nem feltétlenül elegendő a közszolgáltatási szerződés létrejöttéhez.

Szintén lényeges kiemelni, hogy az Ör. új rendelkezései – melyek szerint amennyiben a Bt. tulajdonosai természetes személyként ugyanazon ingatlan vonatkozásában igénybe veszik a közszolgáltatást, úgy a gazdasági társaság bizonyos feltételek alapján mentesülhet a közszolgáltatás igénybevétele alól – csak a módosítás hatályba lépését követően vonatkoznak a Bt.-re.

⁴¹ Ör. 6/A. §

A konkrét ügyön túlmutató jelleggel megállapítjuk a következőket. Abban az esetben, ha indokolt lehet egy gazdasági társaság mentesítése a közszolgáltatás igénybevétele alól – figyelemmel a Ht. szabályaira –, akkor szükséges egy ehhez kapcsolódó részletes, az ellenőrzés mikéntjét is magába foglaló önkormányzati rendeleti szintű szabályozás. Ez a szabályozás jelen ügyben a panasz vizsgálata során az Ör. módosításával létrejött. Amennyiben azonban az önkormányzatok nem, vagy nem megfelelően szabályozzák rendeleteikben a gazdálkodó szervezetekre vonatkozó eltéréseket, úgy a Ht. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően a gazdálkodó szervezetek is kötelesek a közszolgáltatás igénybevételére és a közszolgáltatási díj megfizetésére. Ezen közszolgáltatásban való részvételi kötelezettség figyelmen kívül hagyása következtében sérülhet e területen a környezet védelmének teljessége (például egyesek kikerülnek a kötelezetti körből), ami felveti az Alaptörvény XX. és XXI. cikkeinek sérelmét.

Intézkedéseink

Tekintettel arra, hogy a közös jelentés alapjául szolgáló vizsgálat lefolytatása során a vonatkozó jogszabályhely módosult, így az esetleges alapvető jogokkal összefüggő visszás helyzet orvoslásra került. Mindezek következtében bár az ügy általános értékelését fontosnak tartjuk, ezen túl nem teszünk javaslatot intézkedésre.

Budapest, 2022. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Bándi Gyula

Dr. Kozma Ákos